

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту і логістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему: Удосконалення структури економічної безпеки
підприємства в умовах трансформації ринкового простору**

ШИФР КРБ. МІЛ.1.111-03.4.5

Здобувачка Ніколай ПЕТРОЖИЦЬКИЙ

Керівники к.е.н., доц. Валерія ДРОЗДОВА

ст. викл. Юлія ЛЕВЧУК

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 17.05.2023 р., протокол № 15

Завідувач

кафедри менеджменту і логістики _____ Ірина СЕДІКОВА

(підпис)

Одеса – 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Актуальність. Спеціальна політика економічної безпеки підприємства повинна передбачати систему заходів, спрямованих на захист від зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпечення фінансової стабільності та зменшення ризику фінансових втрат, забезпечення безпеки трудових відносин, забезпечення якості продукції та послуг, захист інтелектуальної власності та конфіденційної інформації.

Важливим елементом політики економічної безпеки є відповідальність управлінців за її реалізацію та впровадження в життя, а також за забезпечення відповідних ресурсів для її успішної реалізації. Крім того, необхідно враховувати місцеві умови та особливості регулювання діяльності підприємств у конкретному регіоні чи країні.

У світі постійно змінюються умови економічного середовища, тому ефективна політика економічної безпеки підприємства має бути гнучкою та адаптивною до змін. Підприємства повинні постійно відстежувати нові тенденції та інновації в своїй галузі, щоб забезпечити свою конкурентоспроможність та успішність на ринку. Досягнення економічної безпеки є важливим аспектом успішного функціонування та економічного розвитку підприємства і багато в чому впливає на його ефективність. Політика економічної безпеки спрямована на забезпечення стабільного та динамічного розвитку, постійного балансування та гармонізації діяльності, які досягаються з використанням усіх типів ресурсів та можливостей, які доступні підприємству.

У першому розділі **«ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА»** розглянуті сутність системи економічної безпеки підприємства та державний механізм формування системи економічної безпеки підприємництва.

У другому розділі **«ОЦІНКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»**

проаналізован закордонний досвід формування ефективної системи економічної безпеки, характеристика внутрішнього середовища ЗАТ «Одесакондитер» та системи економічної безпеки ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»

У третьому розділі «**НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»** запропонована інформаційна система моніторингу як інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення економічною безпекою підприємств та проведені розрахунки економічної ефективності впровадження нового програмного продукту

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 77 сторінок, 17 таблиць, 6 рисунків. Перелік посилань нараховує 30 найменування.

Ключові слова: економічна безпека, ризики, програмне забезпечення, служба економічної безпеки.

SUMMARY

Topicality. The special economic security policy of the enterprise should provide for a system of measures aimed at protection from external and internal threats, ensuring financial stability and reducing the risk of financial losses, ensuring the safety of labor relations, ensuring the quality of products and services, protecting intellectual property and confidential information.

An important element of the economic security policy is the responsibility of managers for its implementation and implementation, as well as for the provision of appropriate resources for its successful implementation. In addition, it is necessary to take into account the local conditions and peculiarities of the regulation of the activities of enterprises in a specific region or country.

In the world, the conditions of the economic environment are constantly changing, therefore, an effective economic security policy of the enterprise must be flexible and adaptable to changes. Businesses must constantly monitor new trends and innovations in their industry to ensure their competitiveness and success in the

market. Achieving economic security is an important aspect of the successful functioning and economic development of an enterprise and largely affects its effectiveness. The policy of economic security is aimed at ensuring stable and dynamic development, constant balancing and harmonization of activities, which are achieved using all types of resources and opportunities available to the enterprise.

In the first chapter "THEORETICAL BASICS OF THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY OF THE MODERN ENTERPRISE" the essence of the system of economic security of the enterprise and the state mechanism of the formation of the system of economic security of entrepreneurship are considered.

In the second chapter "ASSESSMENT OF THE STATE OF ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF ODESACONDYTER CJSC" the foreign experience of forming an effective economic security system, the characteristics of the internal environment of Odesakonditer CJSC and the economic security system of ODESACONDYTER CJSC are analyzed

In the third chapter "DIRECTIONS OF IMPROVING THE ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT SYSTEM OF ODESACONDYTER CJSC" an information monitoring system is proposed as a toolkit for information and analytical provision of economic security of enterprises and calculations of the economic efficiency of the introduction of a new software product are carried out

The bachelor's thesis contains 77 pages, 17 tables, 6 figures. The list of links includes 30 titles.

Key words: economic security, risks, software, economic security service.

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Сутність системи економічної безпеки підприємства	10
1.2. Державний механізм формування системи економічної безпеки підприємництва	19
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»	30
2.1. Закордонний досвід формування ефективної системи економічної безпеки	30
2.2. Характеристика внутрішнього середовища ЗАТ «Одесакондитер»»	39
2.3. Характеристика системи економічної безпеки ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»	46
Висновки до розділу 2	53
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»	55
3.1. Інформаційна система моніторингу як інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення економічною безпекою підприємств	55
3.2. Розрахунки економічної ефективності впровадження нового програмного продукту	57
Висновки до розділу 3	71
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74

ВСТУП

Спеціальна політика економічної безпеки підприємства повинна передбачати систему заходів, спрямованих на захист від зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпечення фінансової стабільності та зменшення ризику фінансових втрат, забезпечення безпеки трудових відносин, забезпечення якості продукції та послуг, захист інтелектуальної власності та конфіденційної інформації.

Важливим елементом політики економічної безпеки є відповідальність управлінців за її реалізацію та впровадження в життя, а також за забезпечення відповідних ресурсів для її успішної реалізації. Крім того, необхідно враховувати місцеві умови та особливості регулювання діяльності підприємств у конкретному регіоні чи країні.

У світі постійно змінюються умови економічного середовища, тому ефективна політика економічної безпеки підприємства має бути гнучкою та адаптивною до змін. Підприємства повинні постійно відстежувати нові тенденції та інновації в своїй галузі, щоб забезпечити свою конкурентоспроможність та успішність на ринку. Досягнення економічної безпеки є важливим аспектом успішного функціонування та економічного розвитку підприємства і багато в чому впливає на його ефективність. Політика економічної безпеки спрямована на забезпечення стабільного та динамічного розвитку, постійного балансування та гармонізації діяльності, які досягаються з використанням усіх типів ресурсів та можливостей, які доступні підприємству.

Мета роботи полягає в удосконаленні структури економічної безпеки ЗАТ «Одесакондитер». Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних завдань:

- розкрити сутність поняття «економічна безпека» та державний

механізм формування системи економічної безпеки підприємництва.

- проаналізувати закордонний досвід формування ефективної системи економічної безпеки

- дослідити формування економічної безпеки ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»

- розробити напрями удосконалення економічної безпеки ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»

Об'єктом дослідження – є процес забезпечення економічної безпеки з метою ефективного функціонування підприємства.

Предмет дослідження – є процес забезпечення економічної безпеки з метою ефективного функціонування підприємства

Теоретичними й методичними засадами є спостереження, порівняльний метод, метод статичного аналізу та метод відображення наукових досліджень у графічній та табличній формах.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правові акти України, матеріали Державної служби статистики України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з тематики досліджень, форми річної звітності підприємства-бази дослідження.

Результати дослідження можуть бути використані підприємствами в процесі підвищення ефективності функціонування їх системи управління.

ВИСНОВКИ

Процес управління фінансово-економічною безпекою підприємства вимагає розробки відповідних механізмів, складовими яких є загальні фінансові інтереси підприємства, організаційна структура та менеджери, техніка і технології управління, функції, принципи і методи управління, фінансові інструменти та критерії оцінки.

Система економічної безпеки повинна забезпечувати економічну безпеку підприємства як важливу умову його діяльності. Відсутність цілеспрямованої уваги та управлінських дій щодо забезпечення економічної безпеки призведе до ослаблення підприємства внаслідок реалізації загроз у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Для того, щоб система економічної безпеки функціонувала ефективно, вона повинна, по-перше, бути унікальною для кожного суб'єкта господарювання. По-друге, комплексне завдання забезпечення економічної безпеки підприємства та постійного підвищення її рівня можливе лише за умови ефективної комплексної оперативної роботи всіх підрозділів підприємства.

Безпека підприємства - це стан захищеності важливих інтересів підприємства від недобросовісної конкуренції, протиправних дій злочинних угруповань та окремих осіб, здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, збереження стабільності функціонування та розвитку підприємства відповідно до його статутних цілей.

Вивчивши передовий міжнародний досвід розвинених країн щодо організації економічної безпеки підприємств, можна стверджувати, що найбільш ефективними засобами забезпечення економічної безпеки підприємств є вдосконалення нормативно-правової бази, здійснення постійних заходів із запобігання загрозам, проведення політики ефективного використання персоналу та застосування інновацій у всіх сферах

господарської діяльності підприємства.

Таким чином, служби безпеки підприємства повинні бути постійно готовими до подолання критичних(кризових)ситуацій,які можуть виникнути через зіткнення інтересів бізнесу з реаліями світу. Для управління безпекою на багатьох підприємствах створені так звані кризові команди,до складу яких входять керівник компанії,юрист,фінансовий директор і керівник служби безпеки. Основною метою кризової команди є протидія зовнішнім загрозам безпеці компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахчиванжи Л.А., Павлова О.Ю. Диверсифікація діяльності аграрних підприємств як стратегія управління соціально-економічним розвитком // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. № 6. 2013. С. 84 – 91.
2. Захисний підхід до визначення економічної безпеки регіону / В. О. Онищенко, О. М. Бондаревська // Проблеми економіки. - 2018. - № 1. - С. 158-164. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Рекон_2018_1_21
3. Бачевський, Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства : [навч. посіб.] / Б.Є. Бачевський, І.В. Заблодська, О.О. Решетняк. - К.: ЦУЛ, 2009. - 400 с.
4. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення). К.: Національний торговельно-економічний університет. 2004. 759 с.
5. Козаченко Г. В., Понамарьов В.П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія, К.: Лібра, 2003. 280 с.
6. Лысенко Ю. Г., Мищенко С. Г., Руденский Р. А. Механизмы управления экономической безопасностью. Донецк.: ДонНУ, 2002. 178с.
7. Мойсеєнко І.П., Демчишин М.Я. Економетричний аналіз стану економічної безпеки суб'єктів господарювання. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. Збірник наукових праць. [Гол. ред. Р.І. Тринько]. Львів, 2010. № 1. С. 251-263.
8. Омельчук С. С. Визначення сутності поняття «економічна безпека підприємства» та його складових // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2008. № 6. Т.1. С. 206 –210.
9. Ортинський В. Л., Керницький І. С. та ін. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посібник. К.: Правова єдність,

2009 . 544 с.

10. Пилипенко Н.М., А.І.Кліпун Особливості оцінки економічної безпеки сільськогосподарських підприємств // International Scientific Journal 2018. №1. С.44-49. URL:

<https://www.internauka.com/uploads/public/15156667597291.pdf>

11. Степанов Д.С. Innovation component of polystructural process of formation and diagnostics of economic security of enterprise. Агросвіт. Науковопрактичний журнал. №6, березень, 2019р. С.89-98 (включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз: Index Copernicus, Індекс Google Scholar).

12. Тамбовцев В.Л. Теории институциональных изменений: учеб. пособие. М.: Инфра-М, 2009. 160 с.

13. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: Монографія. К.: Книжкове вид-во НАУ. 2007. 436 с.

14. Экономическая безопасность Украины в условиях рыночных трансформационных процессов: монография / Под общей редакцией проф. В.Г. Ткаченко и проф. В.И. Богачева. Ровеньки, 2007. 330 с.

15. Романчик Т.В. Економічна безпека підприємства: функціональні аспекти // Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації. Запоріжжя: «Просвіта», 2017. Т. 2. С. 372–374.

16. Silver, L., Berggren, B., & Fili, A. (2016). The role of crowdfunding in entrepreneurial ventures: an analysis of recent trends in Sweden. *Investment Management and Financial Innovations* (open access), 13(1-1). [https://doi.org/10.21511/imfi.13\(1-1\).2016.09](https://doi.org/10.21511/imfi.13(1-1).2016.09)

17. Blakuya, G. Matusova, O. Lanovska H. and Adamenko V. (2017). Integral assessment of business environment security. *Problems and Perspectives in Management*, 15(4), 280-292. doi:10.21511/ppm.15(4-1).2017.12

18. Bernal-Conesa J. A. Impacts of the CSR strategies of technology companies on performance and competitiveness. / J. A. Bernal-Conesa, A. J. Briones-Penalver, C. de Nieves-Nieto, //Tourism & Management Studies, 13(4),

2017. pp. 73-81. Retrieved from https://tmstudies.net/index.php/ectms/article/viewFile/1043/pdf_72

19. Бельтюков Є.А., Некрасова Л.А. Конкурентна стратегія підприємства: сутність та формування на основі оцінки рівня конкурентоспроможності // Економіка: реалії часу. 2014. № 12. С. 6 – 13.

20. Stiglitz, E. Joseph (1988). Economics of the public sector. N.Y., London: W.W.Norton&Company, pp.103–114.

21. Acemoglu, D. and Robinson, A. James (2012). Why Nations Fail. The origins of power, prosperity, and poverty. N.Y.: Crown Business, pp. 88–177.

22. Федулова Л.І., Марченко О.С. Інноваційні екосистеми: сутність та методологічні засади формування // Екон. теорія та право. 2015. № 2 (21). С. 21–33.

23. Орлова В.В. Ідентифікація загроз фінансовій безпеці підприємства // Наук. вісн. нац. лісотехн. ун-ту. Вип. 21.13. 2011. С. 267–272.

24. Картузов Є.П. Вплив ризиків і загроз на стан фінансової безпеки підприємств // Ак Country Rankings: World & Global Economy Rankings. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.heritage.org/index/ranking>.туальні проблеми економіки. 2012. Вип. 9 (135). С. 115–124.

25. Country Rankings: World & Global Economy Rankings. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.heritage.org/index/ranking>.

26. Варналій З. С. Економічна безпека: навч. посіб. К.: Знання, 2009.– 647 с.

27. Гусєв В.С. Економіка і організація безпеки господарських суб'єктів: підручник / В.С. Гусєв та ін. К.: Лібра, 2012. 205 с.

28. Ілляшенко О.В. Механізм функціонування системи економічної безпеки підприємства: підхід до побудови // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. 2014. № 26(1). С. 160-168.

29. Кузенко Т. Б. Планування економічної безпеки підприємства в умовах ринкової економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01... Європейський ун-т фінансів, інформаційних

систем, менеджменту і бізнесу. К., 2004. 18 с.

30. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика: навч.-метод. посіб. К.: КНЕУ, 2005. 110 с